

Hagvaxtartillögur verkefnisstjórnar - Innlendi þjónustugeirinn

30. maí 2013

SAMRÁÐSVETTVANGUR
UM AUKNA HAGSÆLD
Iceland Growth Forum

Lögð voru fram efnahagsleg markmið sem vettvangurinn taldi vera metnaðarfull en möguleg

1

Meðalhagvöxtur nemi **3,5% á ári** fram til ársins 2030¹ sem samsvarar **2,6% vexti á hvern íbúa**

2

Skuldahlutfall hins opinbera verði komið niður fyrir **60% af VLF** fyrir 2030²

3

Stöðugleiki náist í verðlagi og **meðalverðbólga verði 2,5%** til 2030

Náist þessi markmið ætti Ísland að færast upp í 4. sæti í samanburði OECD ríkja á VLF á mann árið 2030...

2011 VLF á mann (staða)

Lúxemborg
Noregur
Bandaríkin
Sviss
Írland
Holland
Ástralía
Austurríki
Kanada
Svíþjóð
Þýskaland
Ísland
Belgía
Bretland
Danmörk
Finnland
Japan
Meðaltal OECD
Frakkland
Kórea
Ítalía
Spánn
Ísrael
Slóvenía
Nýja-sjálund
Tékkland
Grikkland
Portúgal
Slóvakía
Eistland
Pólland
Ungverjaland
Síle
Tyrkland
Mexíkó

12.

2030 VLF á mann (staða)

Lúxemborg
Noregur
Bandaríkin
Ísland (markmið)
Ástralía
Sviss
Holland
Svíþjóð
Írland
Þýskaland
Kanada
Austurríki
Finnland
Belgía
Kórea
Ísland (OECD spá)
Bretland
Meðaltal OECD
Frakkland
Japan
Danmörk
Tékkland
Spánn
Nýja-Sjálund
Slóvakía
Slóvenía
Ísrael
Eistland
Ítalía
Ísland (stöðnun)
Grikkland
Pólland
Síle
Ungverjaland
Portúgal
Tyrkland
Mexíkó

4.

15.

28.

Gert er ráð fyrir því að framleiðni- og fjárfestingabil gagnvart nágrannaríkjum verði brúað yfir tímabilið

Samsetning hagvaxtarmarkiðs Samráðsvettvangsins

Prósent, yfir tímabilið 2012-2030

Spá um hagvöxt á mann í nágrannaríkjunum¹

1,5

Framleiðni var ~20% lægri á Íslandi en í nágrannaríkjum árið 2010

Umframvöxtur vegna framleiðnibils

0,9

Umframvöxtur vegna fjárfestingarbils

0,2

Fjármagn á mann var ~8% lægra á Íslandi en í nágrannaríkjum árið 2010

Markmið um hagvöxt á mann á Íslandi

2,6

Árleg mannfjöldaaukning á Íslandi²

0,9

Markmið um hagvöxt á Íslandi

3,5

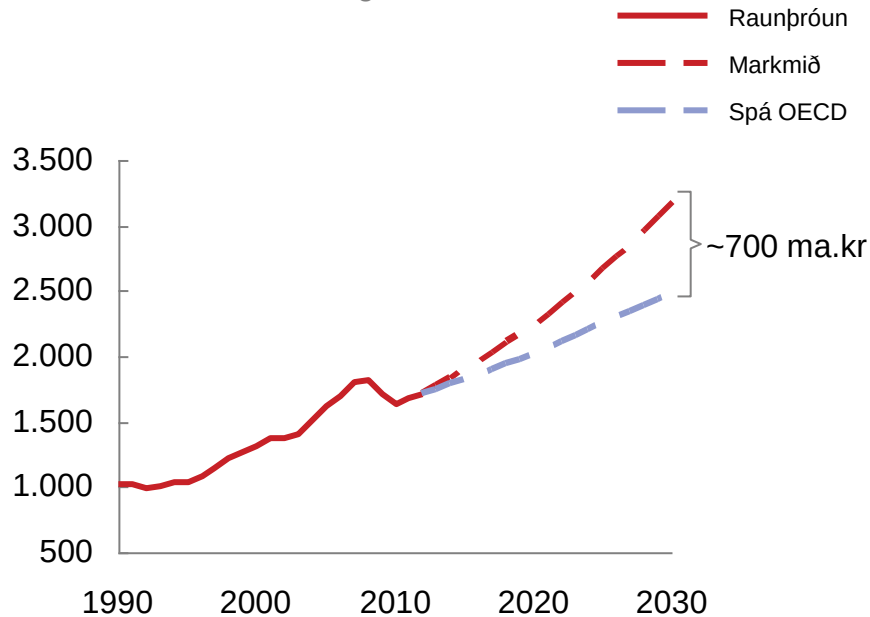
1 Spá OECD, meðaltal Norðurlandanna og Bretlands

2 Spá Hagstofu Íslands

Landsframleiðsla þarf að tvöfaldast fram til ársins 2030, mestmegnis í gegnum fjármagns- og framleiðniaukningu

Spá um þróun vergrar landsframleiðslu fram til 2030

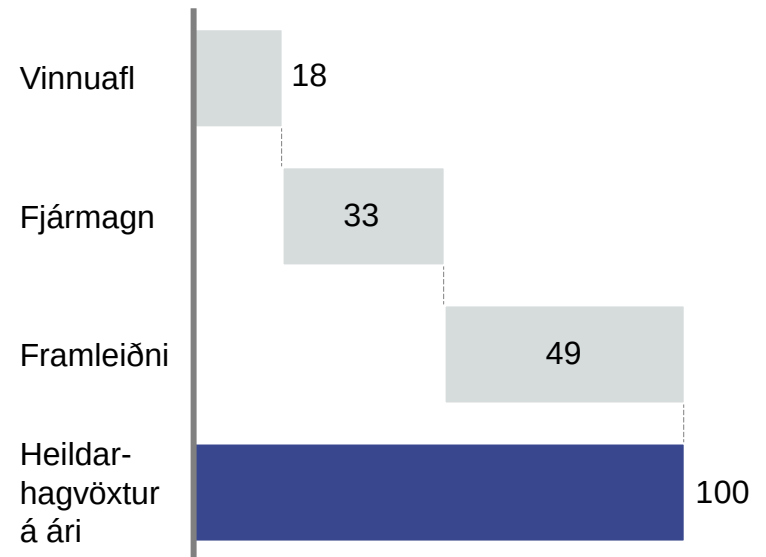
VLF, ma. kr á föstu verðlagi 2012

- Uppsafnaður munur á þeim hagvexti sem stefnt er að og hagvaxtarspá OECD er **~700 ma.kr á verðlagi ársins 2012**

Hagvaxtarframlag framleiðslupáttanna m.v. 3,5% markmið

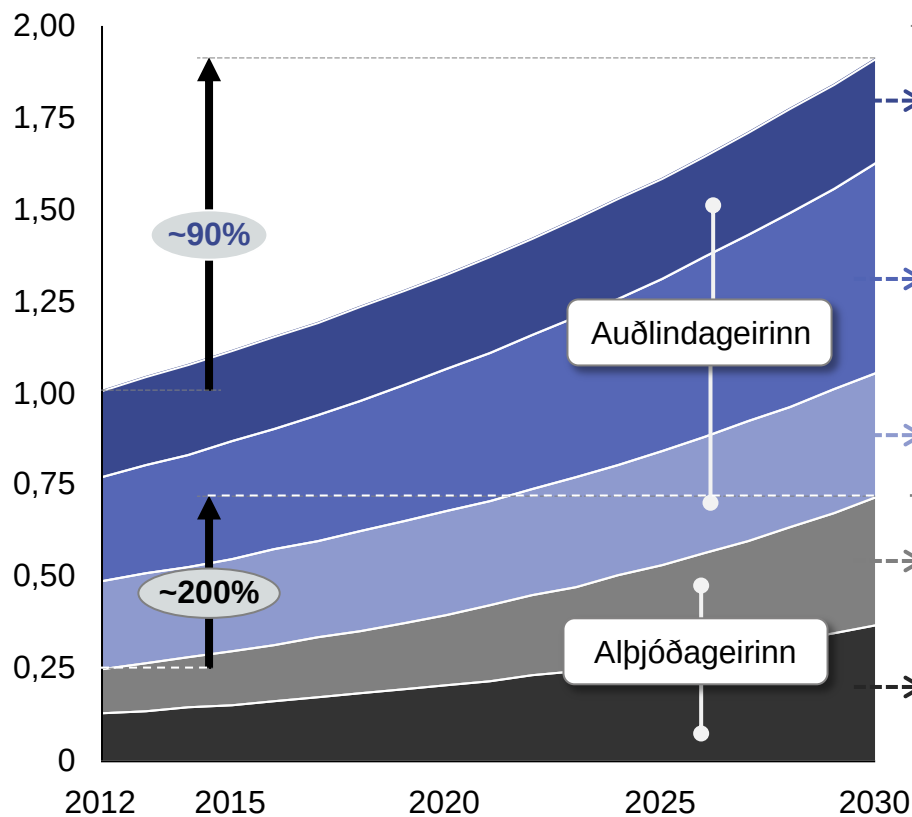
Prósent af heild

- Yfir **80% af framlagi til hagvaxtar** mætti rekja til aukningar á **fjármagni og framleiðni**

Útflutningssamsetning þarf að breikka vegna vaxtarskorða auðlindagreina

Spá um útflutningsþörf miðað við 3,5% hagvöxt til 2030¹
Þúsundir ma.kr.

Útflutnings- grein	Spá um heildar- aukningu	Hlutfall heildarútflutnings 2012	2030 (spá)
Sjávarútvegur ²	~30%	~24%	~15%
Orkutengd framleiðsla	~120%	~28%	~30%
Ferðaþjónusta	~60%	~23%	~18%
Önnur þjónusta	~200%	~12%	~18%
Aðrar vörur	~200%	~13%	~19%

1 Spá miðast við að hlutfall útflutnings af VLF haldist óbreytt

2 Vörur sem tengjast sjávarútvegi í gegnum hráefniskaup frá útgerð eða fiskvinnslu eru flokkaðar undir aðrar vörur vegna alþjóðlegrar samkeppni. Snýrtivörur sem byggja á sjávarafurðum flokkast t.d. undir aðrar vörur

Tillögurnar ná því yfir alla geira hagkerfisins

Aukin hagsæld á Íslandi

Innlend þjónusta

- Auðvelda aðgang að mörkuðum
- Nýta stærðarhagkvæmni
- Auka skilvirkni í reglusetningu og eftirliti

Auðlindageirinn

- Hámarka verðmæti í orkugeiranum
- Skapa aukin verðmæti í ferðaþjónustu
- Auka skilvirkni í auðlindagreinum

Alþjóðageirinn

- Tryggja aðgengi að hæfu vinnuafli
- Auka skilvirkni í þekkingar- og nýsköpunarþróun
- Auka fjárfestingu

Opinber þjónusta

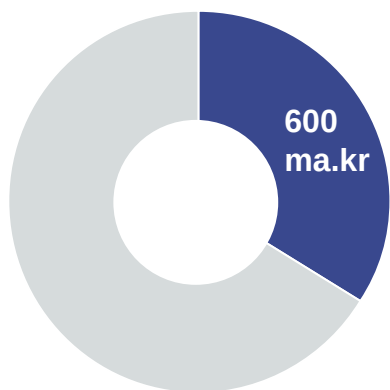
- Sameina og efla einingar ríkisins
- Auka skilvirkni í innkaupum
- Tryggja skilvirkt menntakerfi

Þjóðhagsrammi

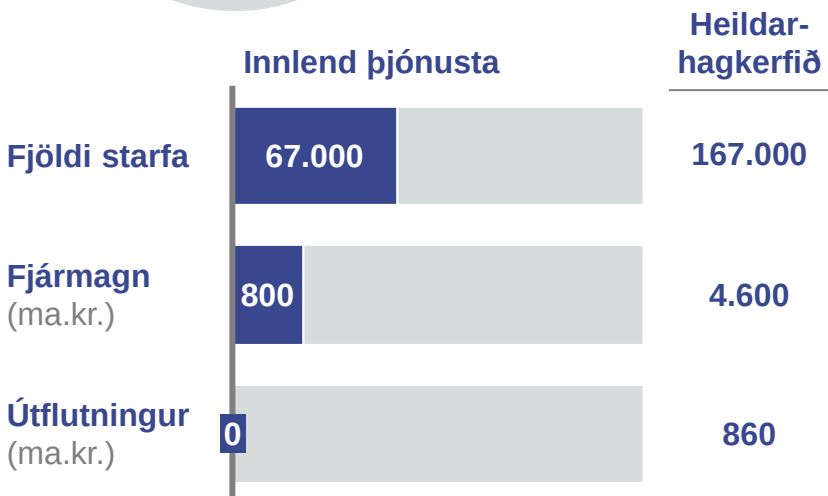
- Meginþættir hagkerfisins, þ.e. fjármál hins opinbera, peningamál, forsendur á vinnumarkaði og fyrirkomulag húsnæðismála

Innlendi þjónustugeirinn er stærsti geiri hagkerfisins út frá heildarframleiðslu og fjölda starfa

Innlendi þjónustugeirinn í tölum

- Innlendi þjónustugeirinn stendur undir **34% af framleiðslu** hagkerfisins

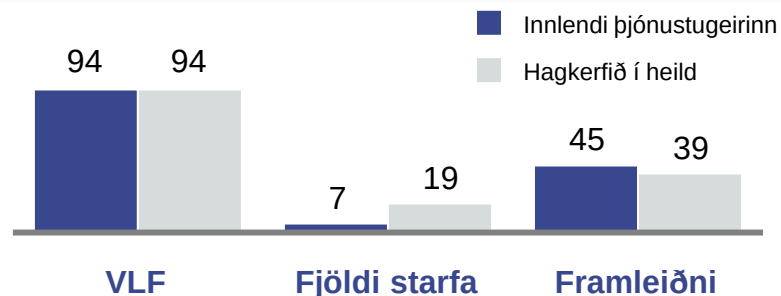

Skilgreining og helstu greinar

- Um er að ræða víða skilgreiningu á þjónustu og falla því hér undir allar þær greinar sem afla tekna sinna á innlendum markaði
- Helstu greinar:¹
 - Smásala og heildsala
 - Fjármálaþjónusta
 - Sérfræðiþjónusta
 - Upplýsingatækni
 - Verktakastarfsemi
 - Afbreyting og miðlar

Vaxtarmarkmið til 2030

Prósent

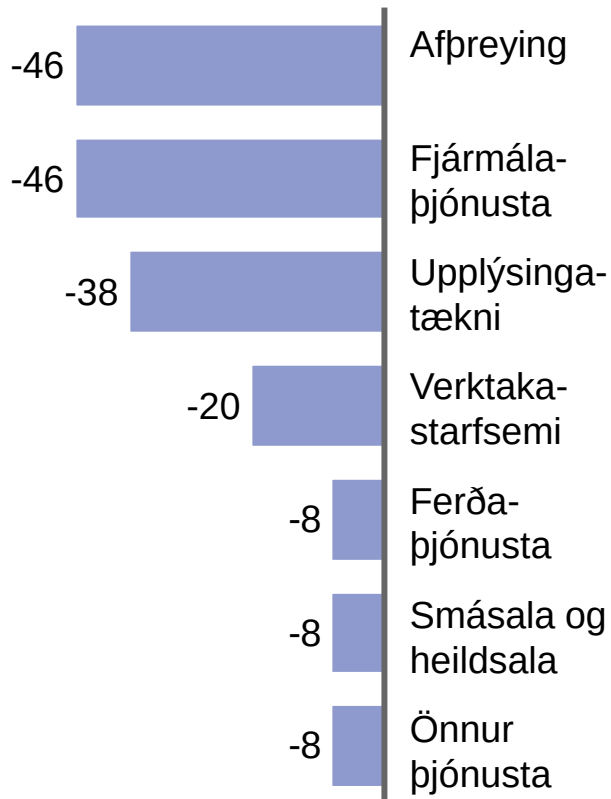

- Í hnotskurn er markmið innlenda þjónustugeirans að **vaxa í takt við hagkerfið en nýta til þess hlutfallslega færri starfsmenn**
- Þetta næst fyrst og fremst með **framleiðniaukningu**

Lág framleiðni innlenda þjónustugeirans samanborið við nágrannalönd gefur til kynna sterk sóknarfæri

Framleiðnibil samanborið við Norðurlöndin¹

Prósent, 2009

Mögulegar
skýringar á
minni
framleiðni

- ✓ Markaðsráðandi fyrirtæki sem búa ekki við **samkeppnislegt aðhald**
- ✓ Fyrirtæki lítil sökum smæðar markaðarins og geta því ekki nýtt **stærðarhagkvæmni**
- ✓ Landfræðileg vernd gegn **erlendri samkeppni**
- ✓ Innlendar greinar varðar gegn samkeppni í gegnum **tollaumhverfi**
- ✓ Skert tækifæri til **nýliðunar** á ýmsum mörkuðum
- ✓ Mikil **skuldsetning** fyrirtækja
- ✓ Söguleg **offjárfesting** í vissum greinum
- ✓ Skortur á **gagnsæi** á mörkuðum
- ✓ Óhagkvæmir þættir í **rekstrarumhverfi fyrirtækja**
- ✓ Takmarkað **neytendaaðhald**

Við leggjum til 6 tillögur sem ætlað er að styðja við aukna framleiðni í innlendri starfsemi

Sterk umgjörð samkeppni

- 1 Stjórnvöld og atvinnulíf starfi saman að eflingu samkeppnisumhverfis
- 2 Stjórnvöld framkvæmi samkeppnismat við reglusetningar
- 3 Stuðlað verði að aukinni samkeppni á búvörumarkaði

Skilvirkt rekstrarumhverfi

- 4 Ráðist verði í átak til að einfalda regluverk
- 5 Neysluskattar verði jafnaðir og einfaldaðir
- 6 Áskorunum vegna skuldsetningar atvinnulífs verði mætt með skilvirkum hætti

Við leggjum til 3 tillögur sem ætlað er að styðja við aukna samkeppni á innlendum markaði

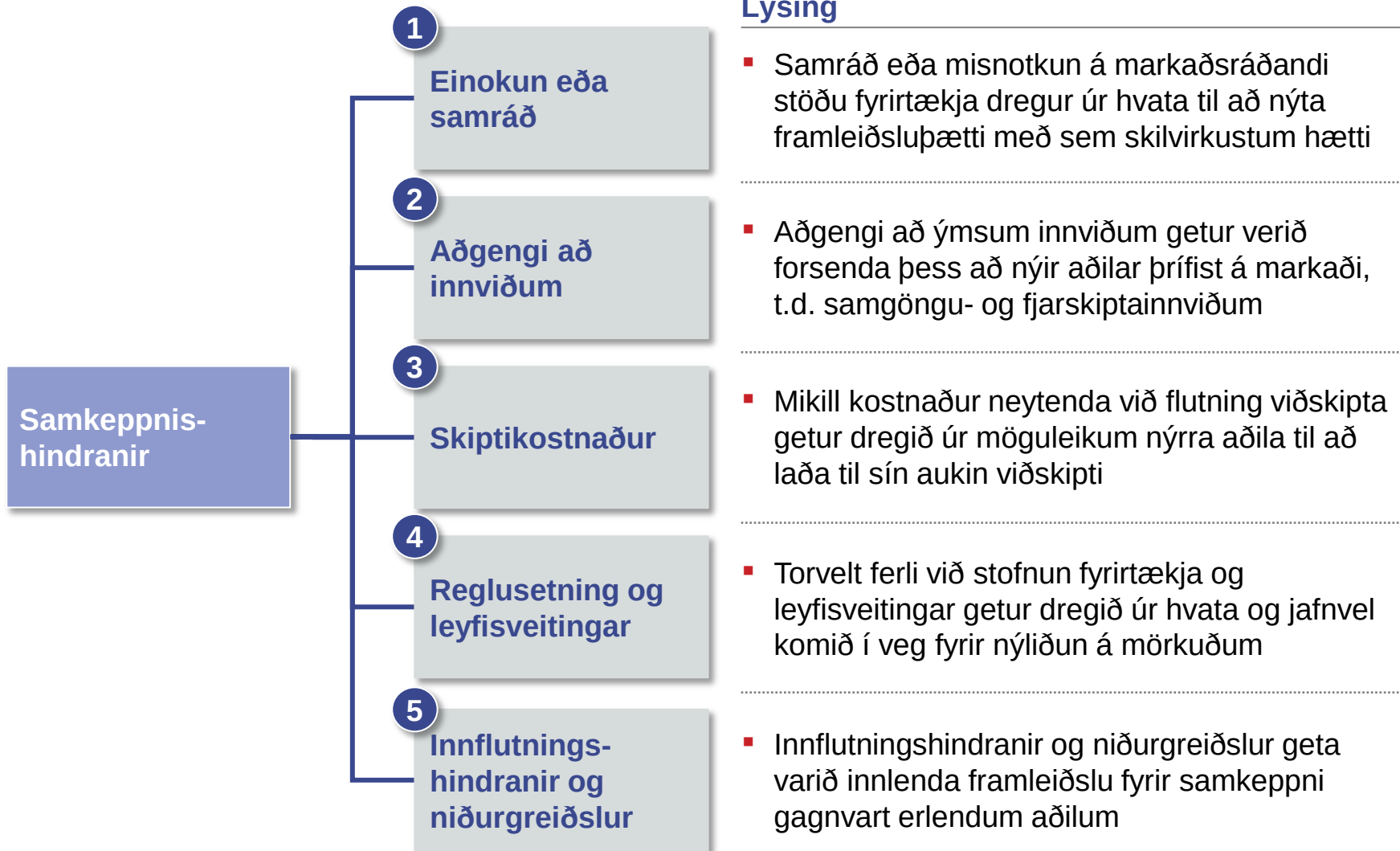
Sterk umgjörð samkeppni

- 1 Stjórnvöld og atvinnulíf starfi saman að eflingu samkeppnisumhverfis
- 2 Stjórnvöld framkvæmi samkeppnismat við reglusetningar
- 3 Stuðlað verði að aukinni samkeppni á búvörumarkaði

Skilvirkt rekstrarumhverfi

- 4 Ráðist verði í átak til að einfalda regluverk
- 5 Neysluskattar verði jafnaðir og einfaldaðir
- 6 Áskorunum vegna skuldsetningar atvinnulífs verði mætt með skilvirkum hætti

Skjól frá samkeppni getur myndast á ýmsan hátt og dregið úr framleiðni í hagkerfinu

**Stjórnvöld og atvinnulíf
starfi saman að eflingu
samkeppnisumhverfis**

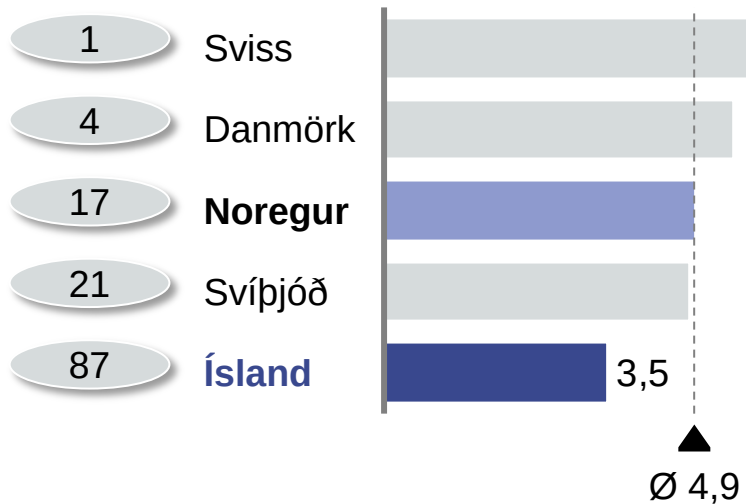
Á Íslandi ríkir umtalsverð samþjöppun og algengt að fá fyrirtæki standi undir stórum hluta markaðarins

- Á ýmsum innlendum mörkuðum standa tiltölulega fáir aðilar undir stórum hluta af heildarveltu
- Í alþjóðlegum samanburði virðist smæð Íslands leiða til minni dreifingar markaðshlutdeildar

Mat á dreifingu markaðshlutdeildar¹

Skali 1-7, 7 dreifð markaðshlutdeild

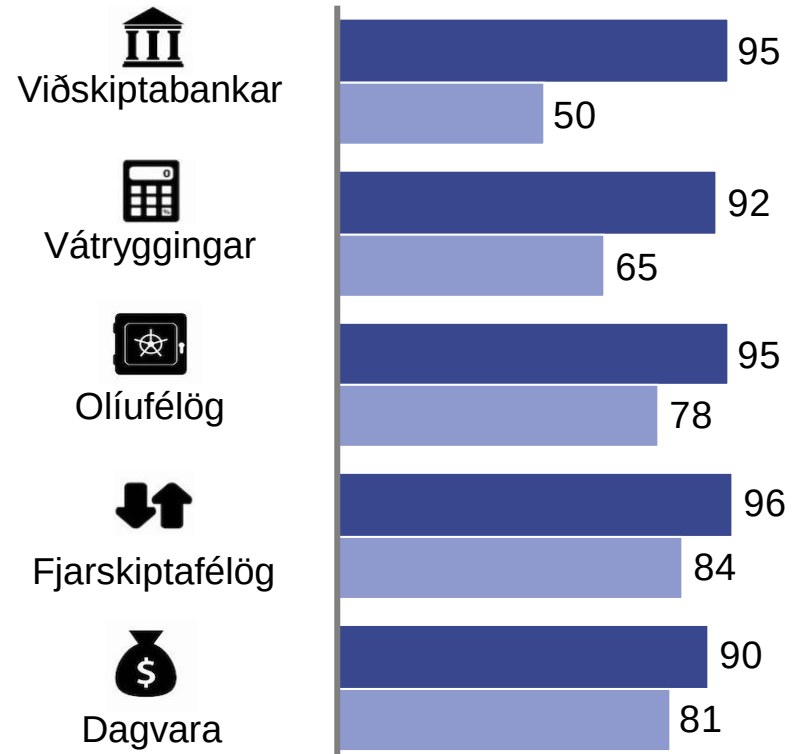
Nr. sæti **Land**

Markaðshlutdeild stærstu þjónustufyrirtækja

% þriggja stærstu fyrirtækjanna af heildarveltu greinar

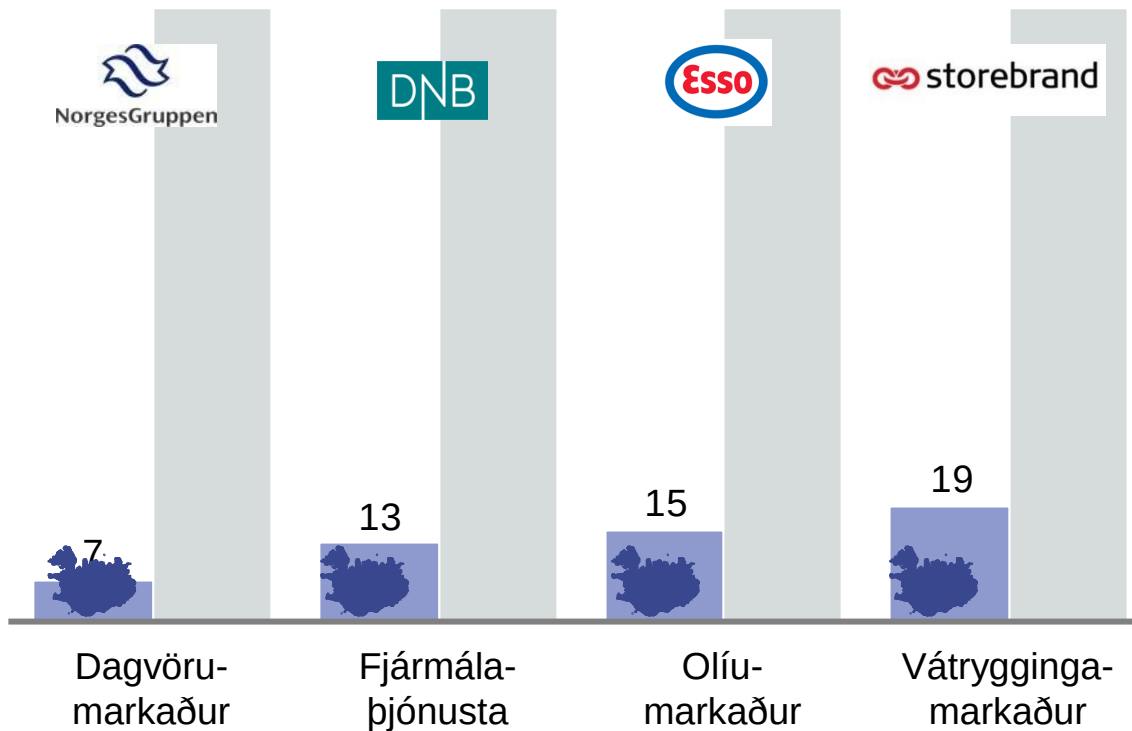
■ Ísland
■ Noregur

Engu að síður eru íslensk fyrirtæki smá og heildarvelta á ýmsum mörkuðum einungis hluti af veltu erlendra stórfyrirtækja

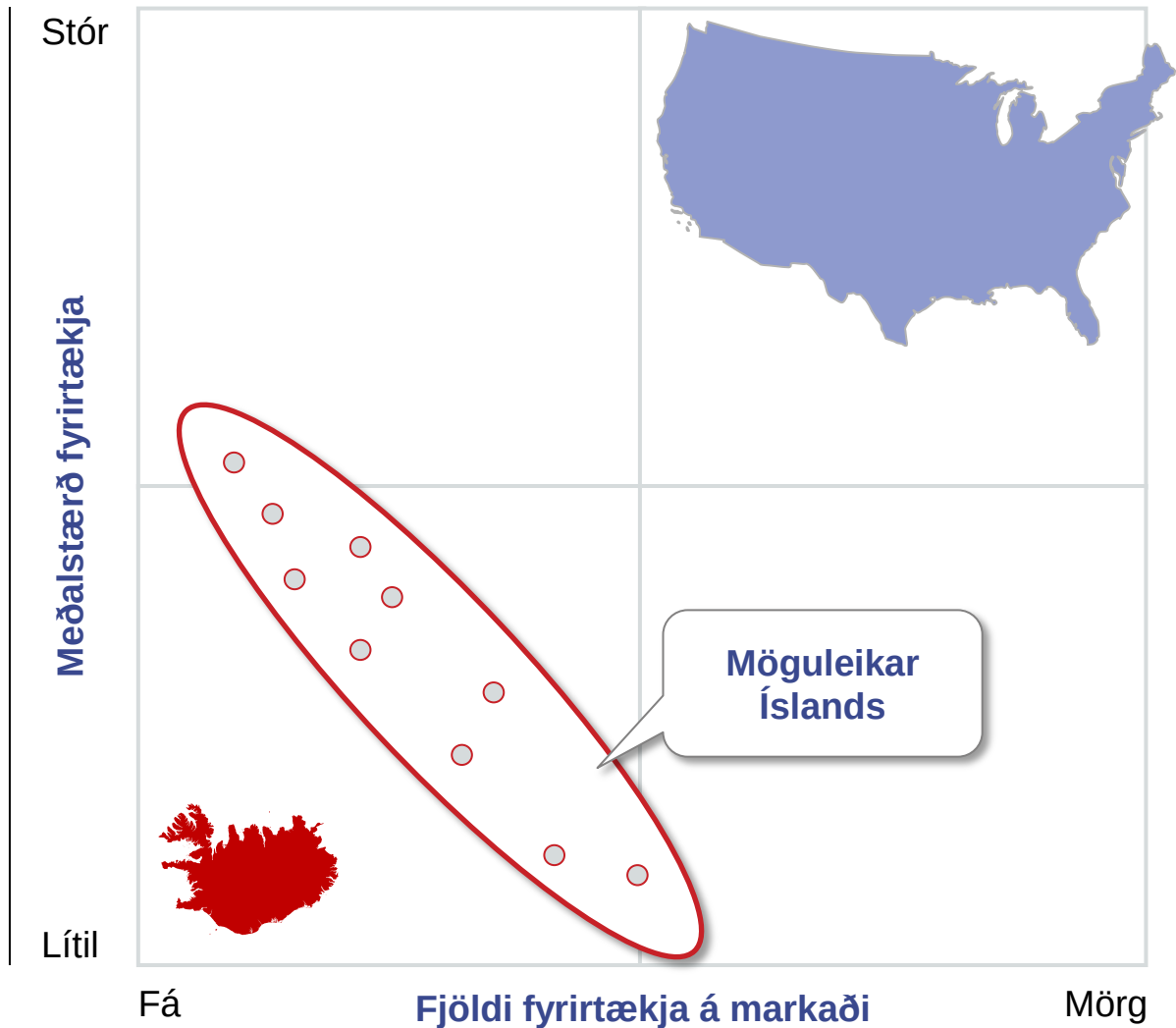
Íslenskir markaðir sem hlutfall af veltu stærsta fyrirtækis í Noregi

%

Stærstu fyrirtæki landsins eru margfalt minni en stærstu fyrirtæki í Noregi sem þó er lítil markaður í alþjóðlegum samanburði

Til að stuðla að hámarks framleiðni þarf að finna rétt jafnvægi milli samkeppni og stærðarhagkvæmni¹

- Stærðarhagkvæmni leiðir til minni framleiðslukostnaðar vegna aukins efnahagslegs styrks fyrirtækis
- Samkeppni dregur úr sóun og leiðir til minni framleiðslukostnaðar vegna ógnunar frá keppinautum
- Ábati neytenda eykst ekki nema stærðarhagkvæmni fylgi samkeppni

¹ Stærðarhagkvæmni er fyrir hendi þegar meðalkostnaður við framleiðslu á hverri einingu lækkar um leið og framleiðsla er aukin

Í ákveðnum tilfellum er unnt mæta þessari áskorun og njóta stærðarhagkvæmni án þess að draga úr samkeppni

Oft næst meirihluta ábata af stærðarhagkvæmni með samrekstri á litlum hluta virðiskeðjunnar

Virðiskeðja fjarskiptafyrirtæki

Til að nýta megí þessi tækifæri þarf rannsóknir og skýra ferla milli fyrirtækja og eftirlitsaðila

- Ymis dæmi eru um samrekstur sem hefur stutt við framleiðni þjónustugeirans
- Eftirfarandi þættir greiða fyrir frekari nýtingu tækifæra á þessu sviði
 - ✓ Skýr viðmið, skilgreint ferli og skilvirk úrvinnsla af hálfu eftirlitsaðila
 - ✓ Mat og röksemdir fyrir ábata
 - ✓ Sterkur rammi í kringum fyrirkomulag sem m.a. tryggir aðgengi nýrra aðila og að samkeppni á öðrum þáttum virðiskeðjunnar sé ekki raskað

Til að styðja við markmið samkeppnislöggjafar þurfa bæði stjórnvöld og atvinnulíf að leggja lóð sín á vogarskálarnar

Stjórnvöld og eftirlitsaðilar

Atvinnulífið

1 Framkvæmd samkeppnislaga

- Stjórnvöld setji sér það markmið að afgreiðslutími hjá Samkeppniseftirlitinu verði stytur verulega án þess að draga úr gæðum ákvarðana

2 Opnun markaða

- Settur verði á fót samstarfsvettvangur stjórnvalda og atvinnulífs með það að markmiði að meta og ræða mögulegar umbætur í samkeppnisumhverfi

3 Fræðsla og samtal

- Samkeppniseftirlitinu og öðrum stjórnvöldum skapaðar aðstæður til að eiga virkari samskipti við fyrirtæki og auka fræðslu-hlutverk sitt

4 Samkeppnisréttaráætlanir

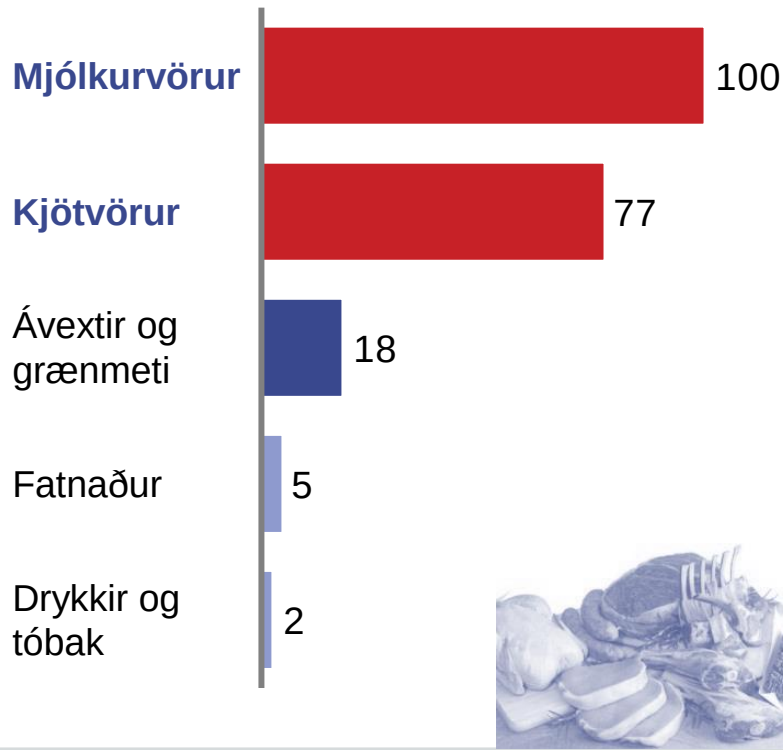
- Stærri fyrirtæki setji sér samkeppnisréttaráætlanir og skilgreinda verkferla í auknum mæli

**Stuðlað verði að aukinni
samkeppni á búvörumarkaði**

Matvara er sá vöruflokkur sem nýtur mestrar samkeppnis- verndar á Íslandi og eru tollar með þeim hæstu í heiminum

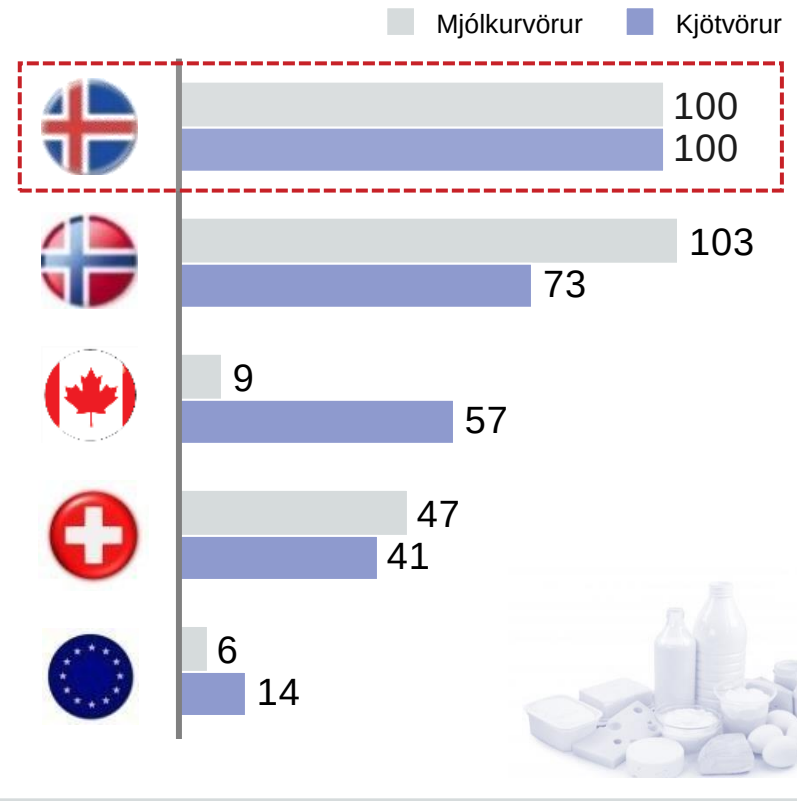
Tollar eru hærri á mjólk og kjöti en öðrum vörum...

Endanlegar tollbindingar, vísitala, mjólk=100

...og mjög háir í alþjóðlegum samanburðin

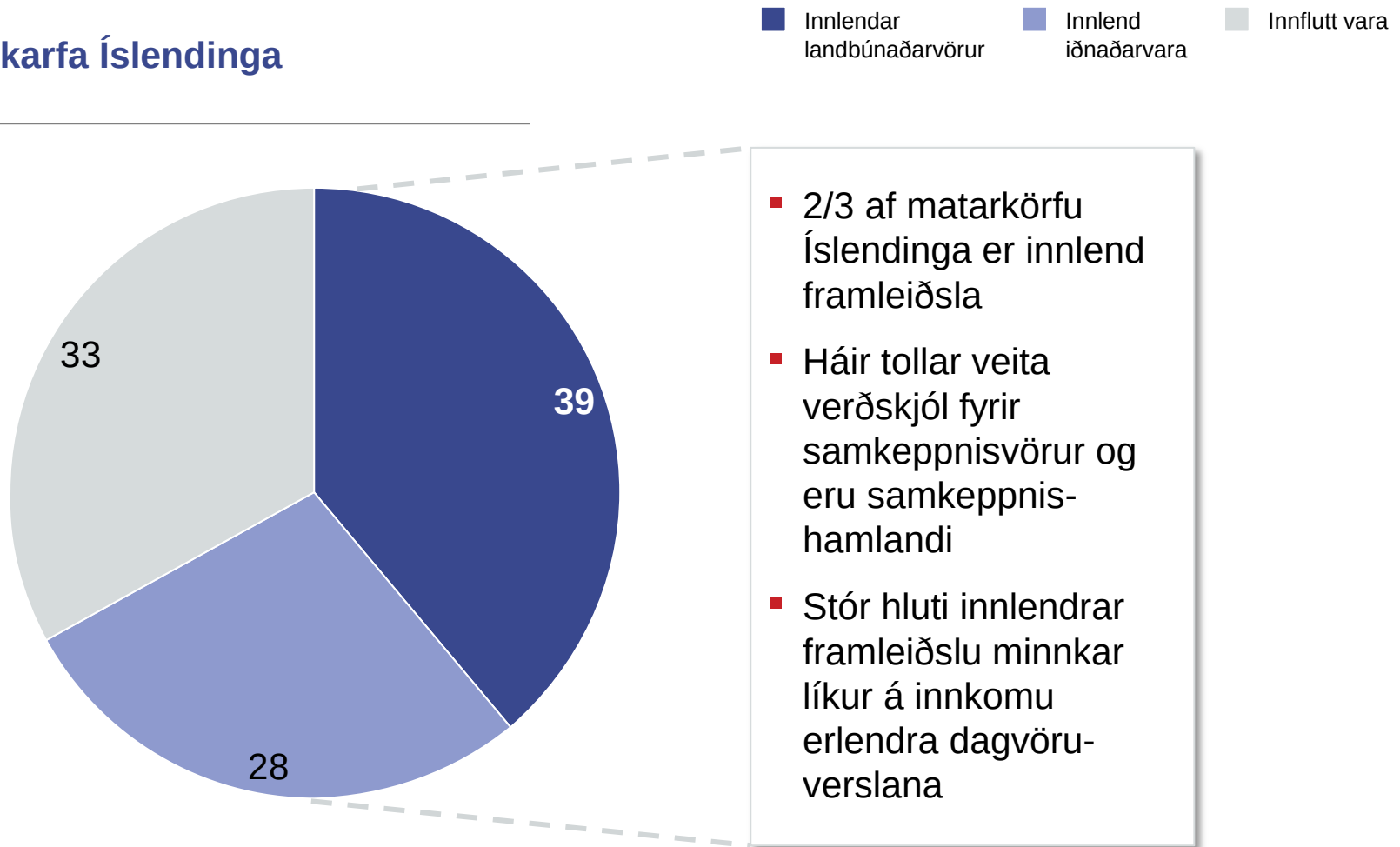
Endanlegar tollbindingar, vísitala, Ísland=100

Innflutningsvernd er ein helsta ástæða þess að einungis þriðjungur af matarkörfu Íslendinga eru innfluttar vörur

Matarkarfa Íslendinga

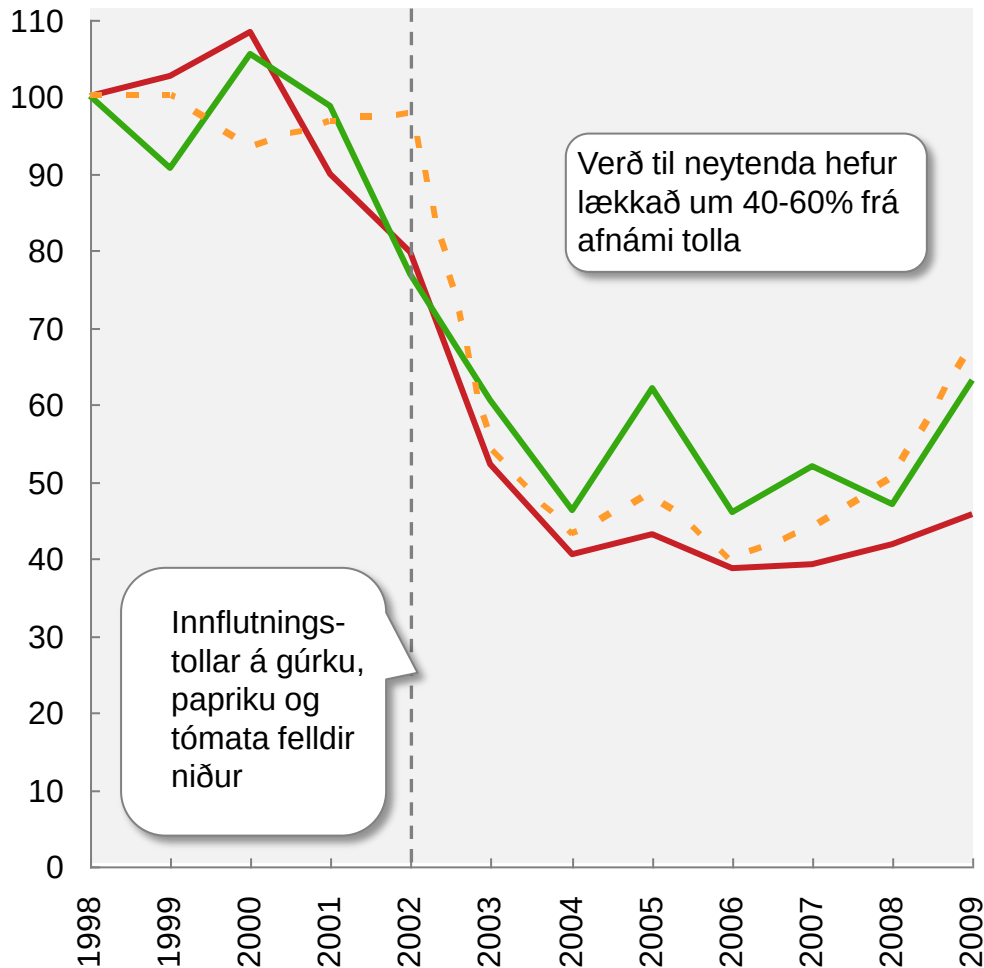
%

Afnám tolla á grænmeti hefur skilað sér í lækkuðu verði og aukinni samkeppnishæfni greinarinnar

Verðþróun grænmetis á Íslandi

Raunverð, Vísitala (1998=100)

Paprika
Agúrkur

- Innland framleiðsla á gúrkum dróst saman í upphafi en hafði náð sömu markaðshlutdeild og fyrir afnám tolla 7 árum síðar, eða um 93%.

Tómatar

- Sambærileg þróun átti sér stað í tómataræktun
- Framleiðsla á kirsuberjatómötum hefur nú nífaldast og heildarverð til bænda hækkað

Samfélagsleg rök fyrir verndun landbúnaðar eiga síður við alifugla- og svínarækt

✓ Rök eiga við

✗ Rök eiga síður við

Styðja við og tryggja byggð á landsbyggðinni

Byggðastefna:

Lambakjöt

Mjólkur-
vörur

Nautakjöt

Alifugla-
kjöt

Svínakjöt

fæðuöryggi:

Komi upp sú staða að lokað yrði fyrir innflutning og þjóðin þyrfti að reiða sig á auðlindir og sjálfsþurftarbúskap

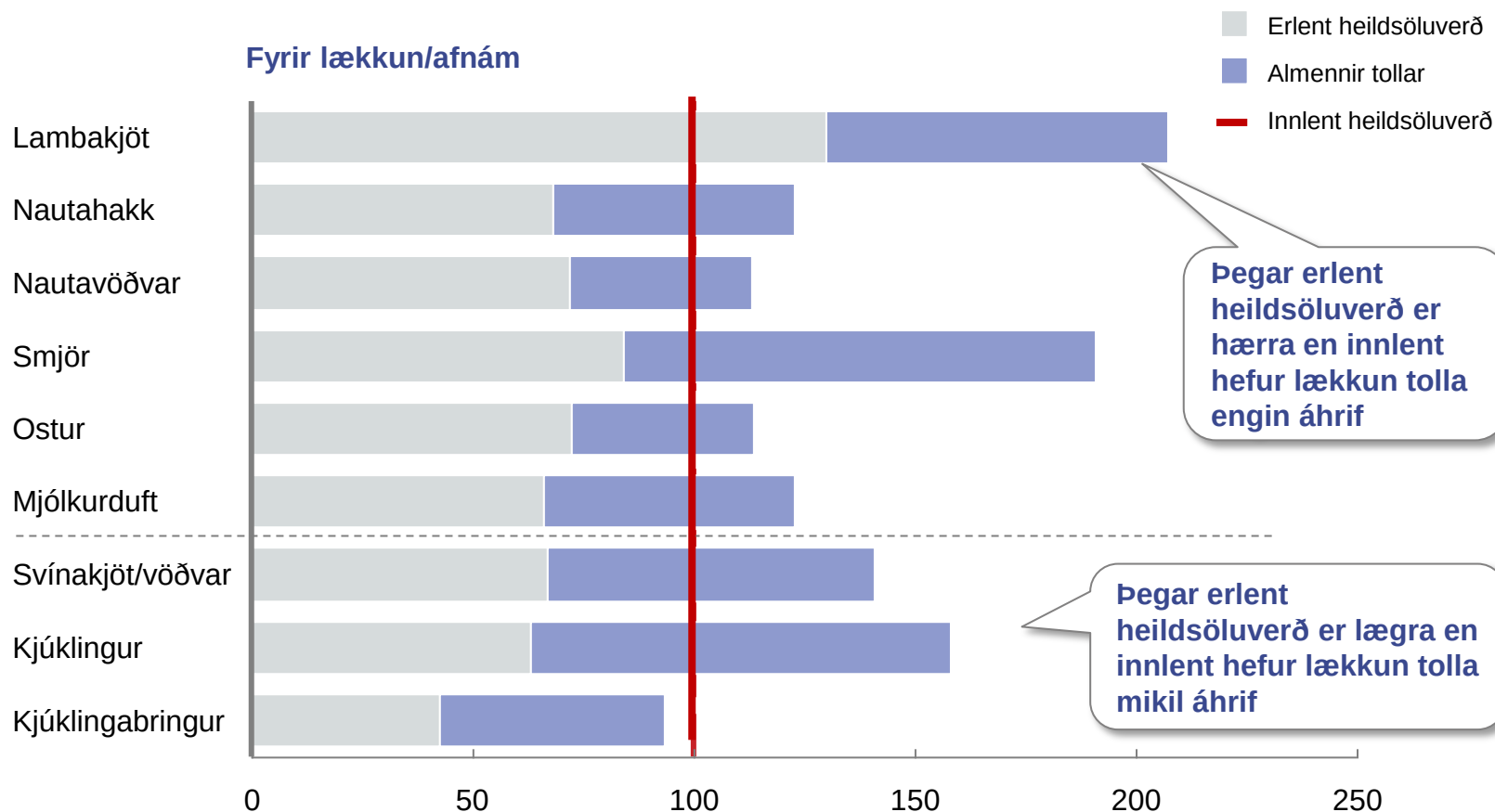
- Bændur sem halda úti búskap víða um land
- Jarðrækt – skepnurnar síður háðar innfluttu fóðri
- Erfitt að byggja upp starfsemi leggist hún af vegna óviðráðanlegra orsaka

- Verksmiðju- framleiðsla
- Að mestum hluta innflutt fóður
- Stór hluti starfsemi í eða við þéttbýli

Lækka ætti almenna tolla um 50% og afnema tolla á svína- og alifuglakjöti að fullu

Erlent heildsöluverð og almennir tollar sem % af innlendu heildsöluverði

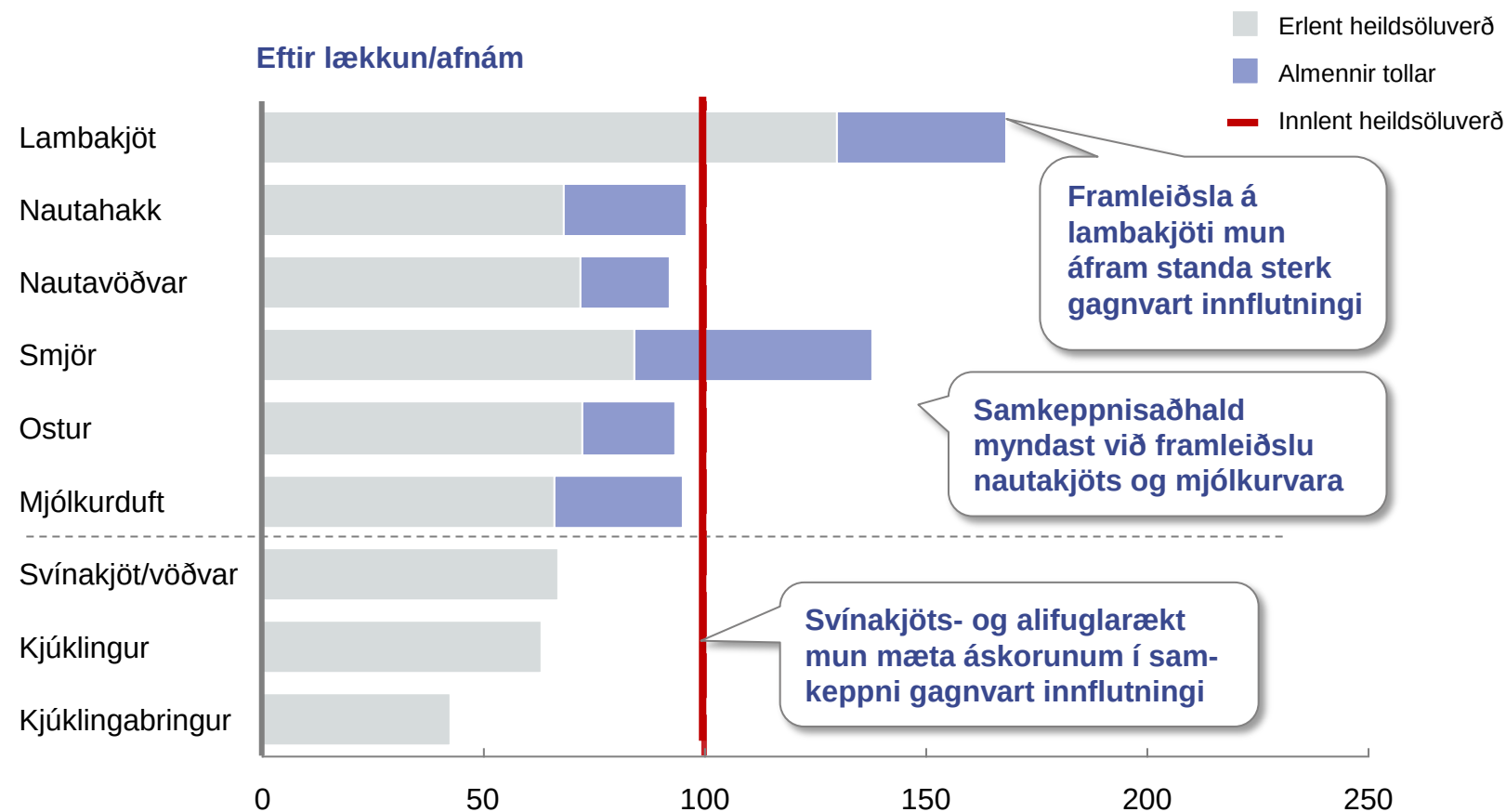
%, innlent heildsöluverð = 100

Lækka ætti almenna tolla um 50% og afnema tolla á svína- og alifuglakjöti að fullu

Erlent heildsöluverð og almennir tollar sem % af innlendu heildsöluverði

%, innlent heildsöluverð = 100

Við leggjum til 3 tillögur sem ætlað er að styðja við rekstrarumhverfi fyrirtækja

Sterk umgjörð samkeppni

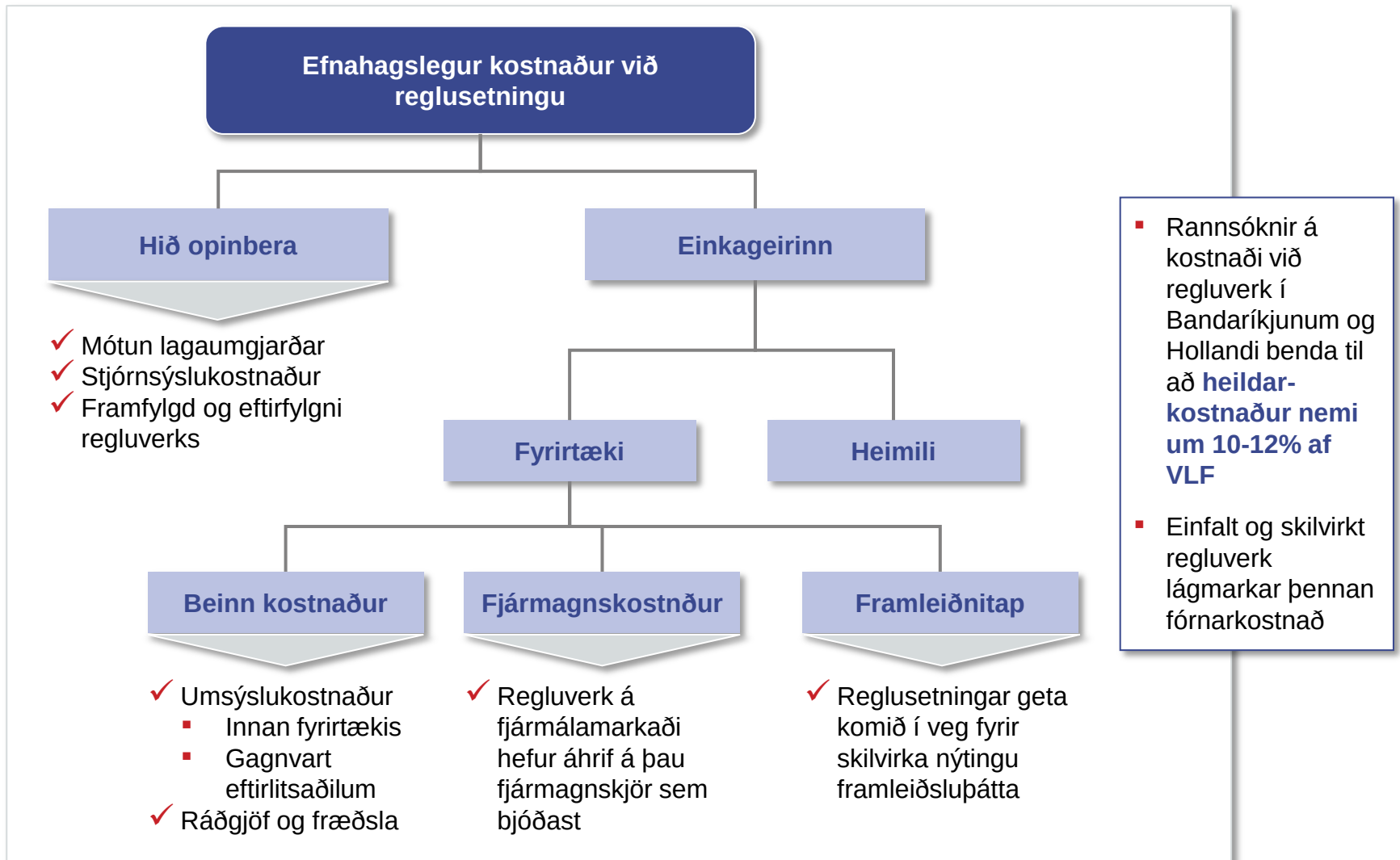
- 1 Stjórnvöld og atvinnulíf starfi saman að eflingu samkeppnisumhverfis
- 2 Stjórnvöld framkvæmi samkeppnismat við reglusetningar
- 3 Stuðlað verði að aukinni samkeppni á búvörumarkaði

Skilvirkt rekstrarumhverfi

- 4 Ráðist verði í átak til að einfalda regluverk
- 5 Neysluskattar verði jafnaðir og einfaldaðir
- 6 Áskorunum vegna skuldsetningar atvinnulífs verði mætt með skilvirkum hætti

Ráðist verði í átak til að einfalda regluverk

Regluverk getur haft mikil áhrif á efnahagslega frammistöðu í gegnum beinan kostnað og framleiðnitap

Það er því afar brýnt að regluverk sé nægjanlega skilvirkt til að jákvæðir þættir þess vegi þyngra en þeir neikvæðu

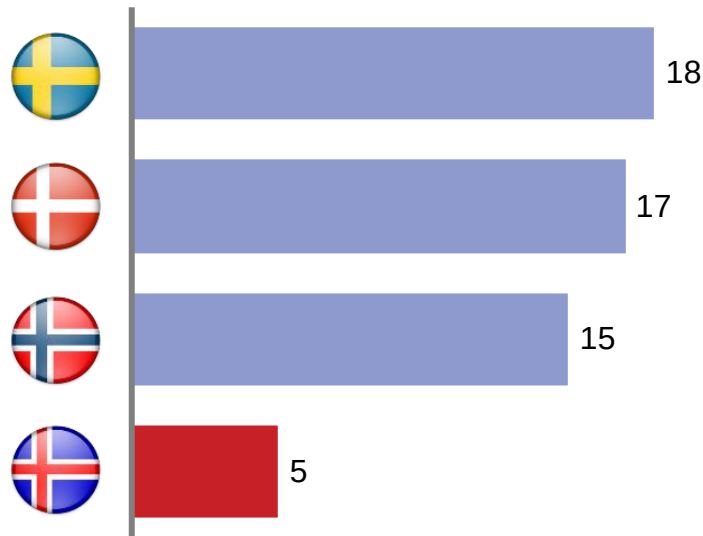

Á Íslandi er enn mikilvægara en ella að tryggja samkeppnishæft regluverk þar sem fyrirtæki eru lítil að meðaltali

Niðurstöður OECD benda til tækifæra til umbóta í regluverki á Íslandi

Samræmi í stefnu við reglusetningu

Skali 0 -20, 20=mest samræmi

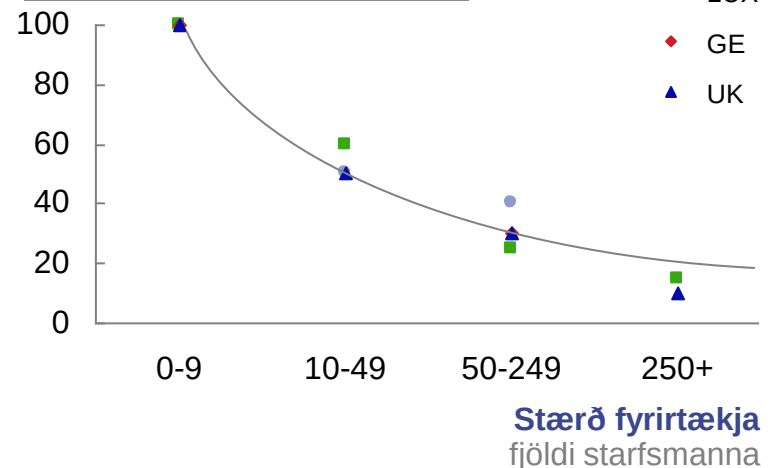

- OECD hefur einnig bent á **að engin formleg krafa er um að litið sé til alþjóðlegra staðla og reglna áður en reglusetning fer fram** og engar kröfur eru til þess að slík frávik séu útskýrð

Umbætur hefðu enn sterkari áhrif á Íslandi sökum hás hlutfalls smærri fyrirtækja

Hlutfallslegur kostnaður

% af heild, 0-9 starfsmenn=100

- Erlendar rannsóknir sýna að hlutfallslegur **eftirlitskostnaður lækkar hratt með aukinni stærð** fyrirtækja
- Með hliðsjón af þeirri staðreynd að **íslensk fyrirtæki eru tiltölulega lítil að meðaltali** væri ávinningur einfaldara regluverks enn meiri

Holland hefur náð að einfalda og auka skilvirkni regluverks með markvissum og árangursríkum hætti

Fasi 1 (1994-2003)

Fasi 2 (2003-2007)

Fasi 3 (2007-2011)

Helstu áherslur

- Heildstæð endurskoðun á regluverki með þrjú meginmarkið
 - Auka skilvirkni
 - Auka samkeppni
 - Auka gæði löggjafar

Markmið og árangur

- Endurskoðunin er talin hafa skilað **10-15% lækkun** á kostnaði vegna reglusetningar

- Ráðist var annan fasa umbóta með fjögur leiðarljós
 - Einfaldari þjónusta
 - Minni og öðruvísi reglusetning
 - Betra skipulag
 - Einfaldari tengsl á milli stjórnstiga

- Lækkunin var metin **25% af kostnaði** vegna reglusetningar og heildarábatinn áætlaður **3,6% af VLF**

- Á þessum tíma mat OECD Holland þegar í fremstu röð hvað varðar regluverk
- Engu að síður var ráðist í þriðja umbótaverkefnið undir kjörorðunin „minna, einfaldara og ápreifanlegra“

- 12 skilgreint markmið
- Heildarkostnaður vegna reglusetningar hefur **dregist enn frekar saman**

- Auk beins kostnaðarábata eru umbæturnar taldar hafa
 - ✓ Aukið nýsköpun og sveigjanleika
 - ✓ Stuðlað að aukinni atvinnuþátttöku
 - ✓ Dregið úr ríkisútgjöldum
 - ✓ Aukið neytendaábata

Við leggjum til að „Einfaldara Ísland“ verði endurvakið með skýru markmiði um 25% minnkun kostnaðar við regluverk

Einfaldara Ísland

- Árið 2006 var aðgerðaáætlunininni *Einfaldara Ísland* hrint af stað
 - Áætlunin hafði það að markmiði að **einfalda og bæta regluverk í þágu atvinnulífs og almennings**
 - Áætlunin gildi fyrir árin 2006-2009
- Lagt er til að **verkefnið verði endurvakið** með eftirfarandi leiðarljós:
 - ✓ Fækka reglum og gera þær markvissari
 - ✓ Gera framkvæmd reglna sem minnst íþyngjandi
 - ✓ Veita sem bestar upplýsingar um gildandi reglur

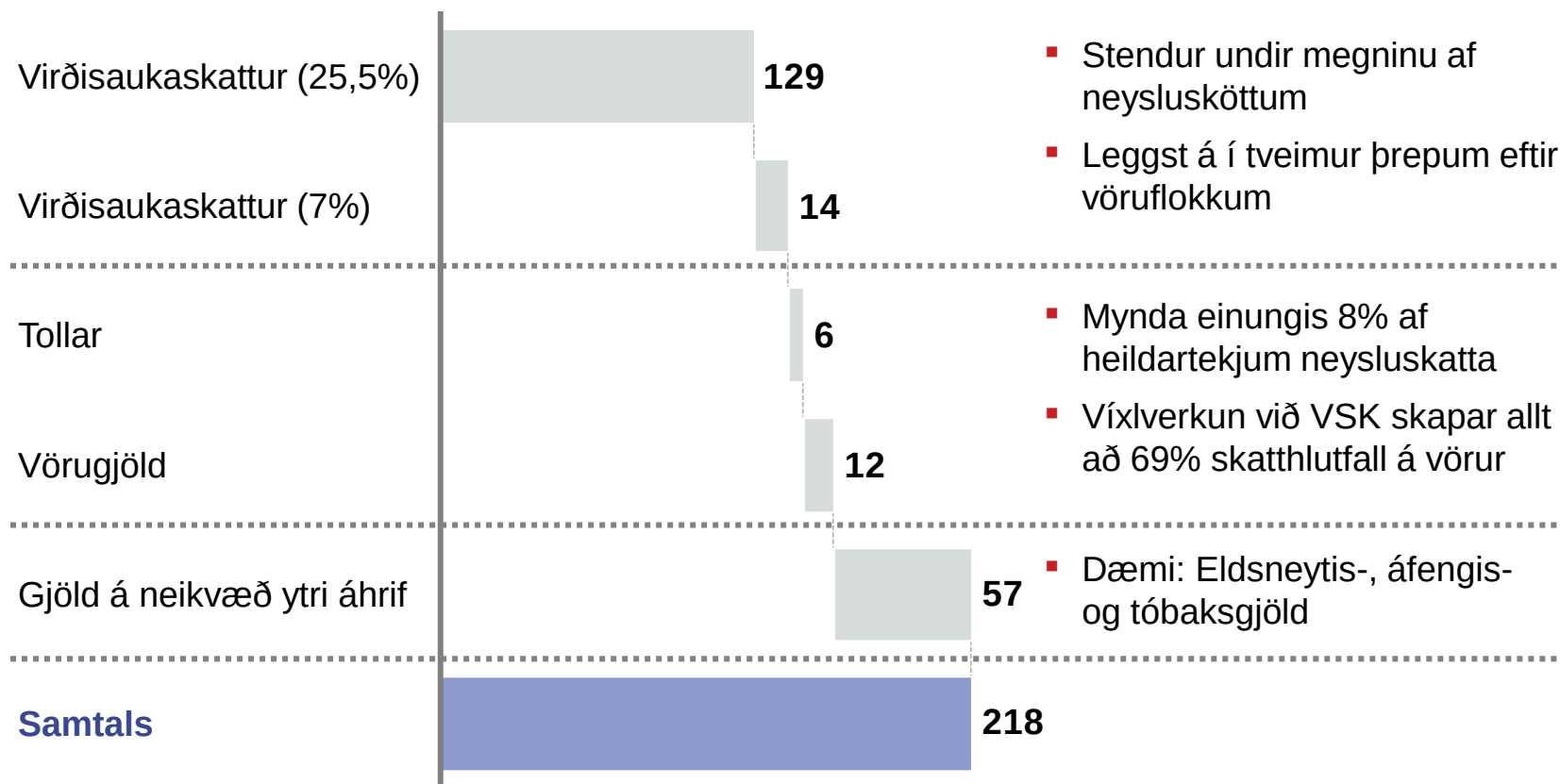
Markmið:
25% minnkun
kostnaðar við
regluverk

**Neysluskattar verði
jafnaðir og einfaldaðir**

Undir neysluskatta falla virðisaukaskattur, vöru- og þjónustugjöld, tollar og gjöld á neikvæð ytri áhrif

Innheimtir neysluskattar á Íslandi

ma.kr, 2012

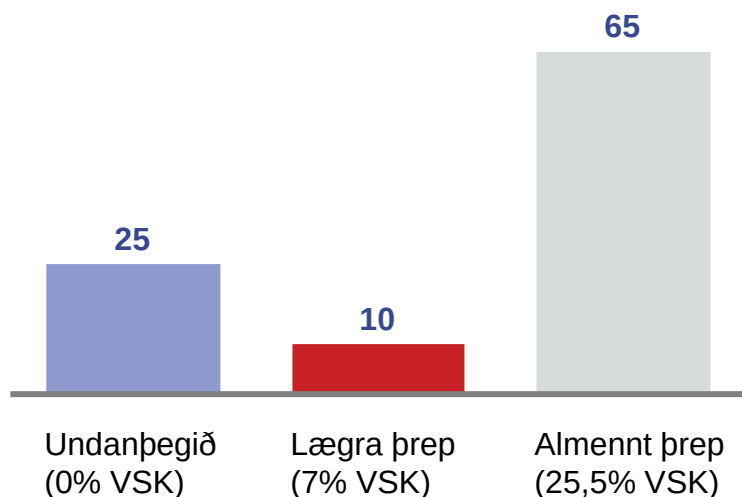

Miklar undanþágur frá virðisaukaskatti draga úr skilvirkni og innheimtum skatti kerfisins

Ríflega þriðjungur einkaneyslu er undanþeginn eða á lægra þrepi virðisaukaskattskerfisins...

Skipting einkaneyslu á milli virðisaukaskattsþrepa

% af heild

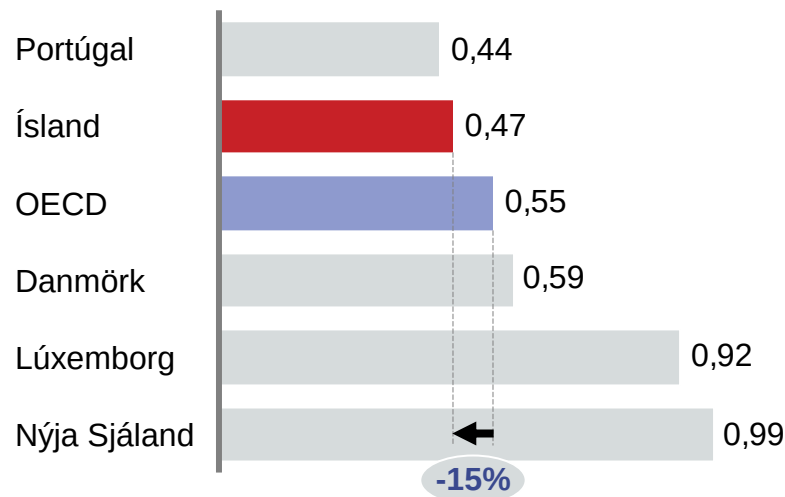
Dæmi:

▪ Rithöfundar	▪ Matvæli	▪ Ráðgjöf
▪ Íþróttarviðburðir	▪ Sjónvarp & útvarp	▪ Raftæki
▪ Tónskáld	▪ Vegatollar	▪ Bygginga-
vörur

...sem flækir virðisaukaskattkerfið og dregur úr innheimtum skatti

Mat OECD á skilvirkni skattkerfa

Hlutfall af fræðilegu hámarki¹

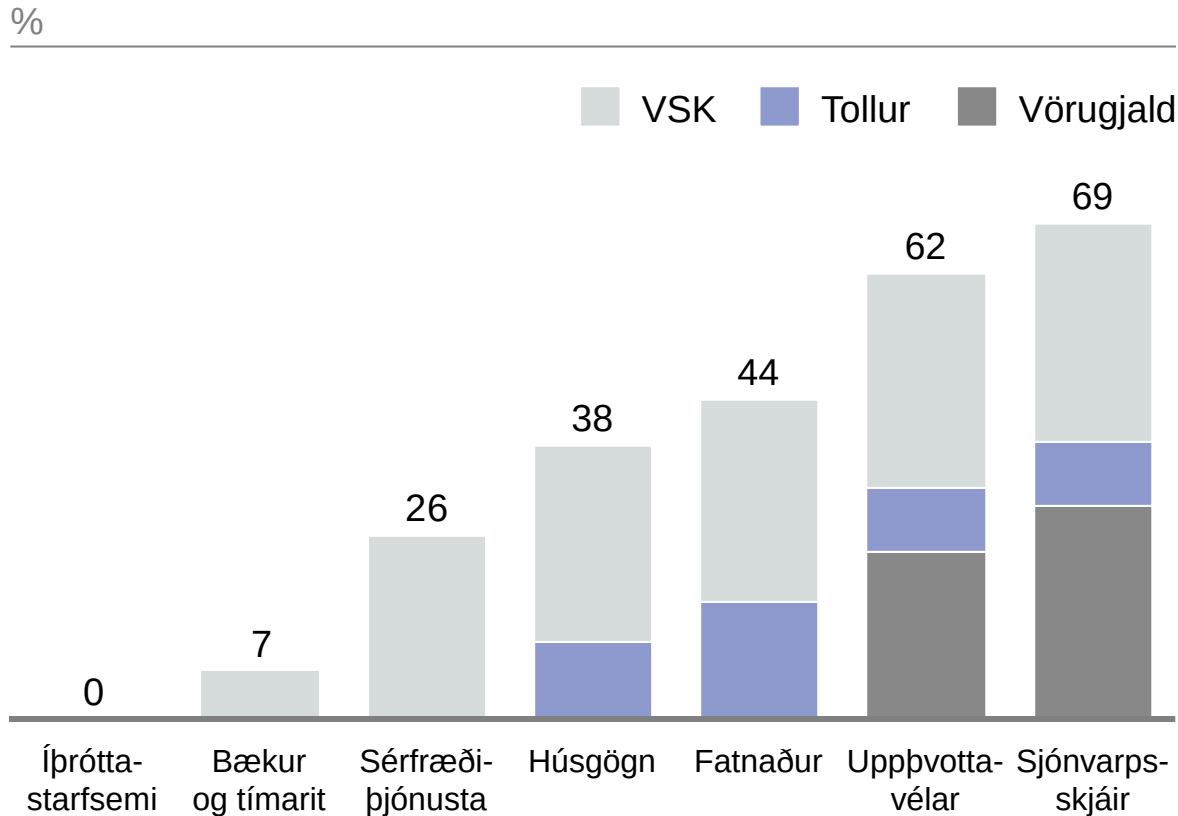

- Skilvirkni virðisaukaskattkerfisins á Íslandi er 15% undir meðaltali OECD sem gefur til kynna **hlutfallslega miklar undanþágur eða lágt innheimtuhlutfall**

¹ Hlutfall af þeim virðisaukaskatti sem myndi innheimtast ef öll neysla félli undir hæsta þrep í viðkomandi landi og allur virðisaukaskattur myndi innheimtast

Misræmi í skattlagningu milli vöruflokka eykur neyslustýringu að óþörfu og dregur úr gagnsæi

Álagning neysluskatta á nokkra vöruflokka

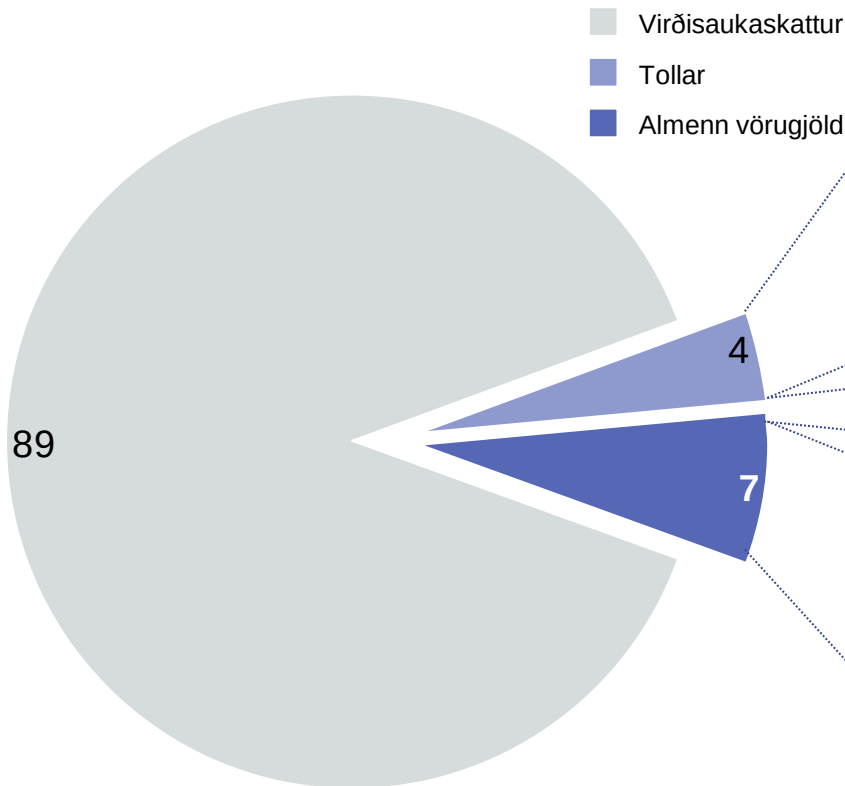

- Þar sem ekki er um að ræða vöruflokka sem skapa neikvæð ytri áhrif er **ekki þörf á að stýra neyslu**
- Flókið fyrirkomulag er líklegra til að skapa **ósamræmi í álagningu staðkvæmdavara**

Tollum og vörugjöldum fylgir hátt flækjustig og kostnaðarsamt utanumhald þrátt fyrir takmarkaða tekjuöflun

Skipting tekna af neyslusköttum¹

% af heild

- Heildarfjöldi tollflokka er **364** með meðfylgjandi utanumhaldi og flækjustigi
- Heildartekjur af tollum eru einungis um **4% tekna** af neyslusköttum

- Í heildina eru **120 vörugjaldaflokkar**
- Heildartekjur af vörugjöldum sem ekki er ætlað að leiðrétta neikvæð ytri áhrif eru einungis **7% tekna**

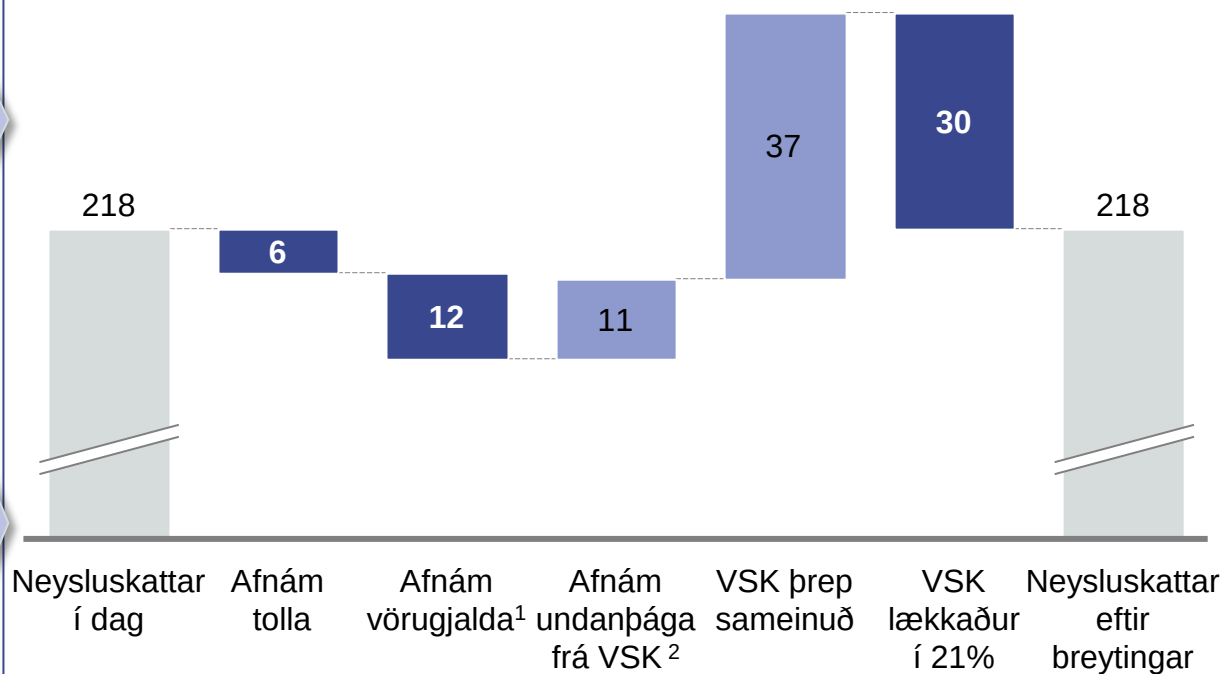
¹ Án tekna vegna vörugjalda af vörum með neikvæð ytri áhrif, s.s. áfengis-, tóbaks- og olíugjalds

Gera má kerfið hagkvæmt og gagnsætt með afnámi tolla og vörugjalda og einu lægra VSK-prepi án kostnaðar fyrir ríkissjóð

Fella niður vörugjöld og tolla sem fela ekki í sér samfélagslegan kostnað

Eitt virðisaukaskatts-
þrep með fáum
undantekningum

Tekjuöflun ríkisins vegna einföldunar á neysluskattskerfi
Ma.kr.

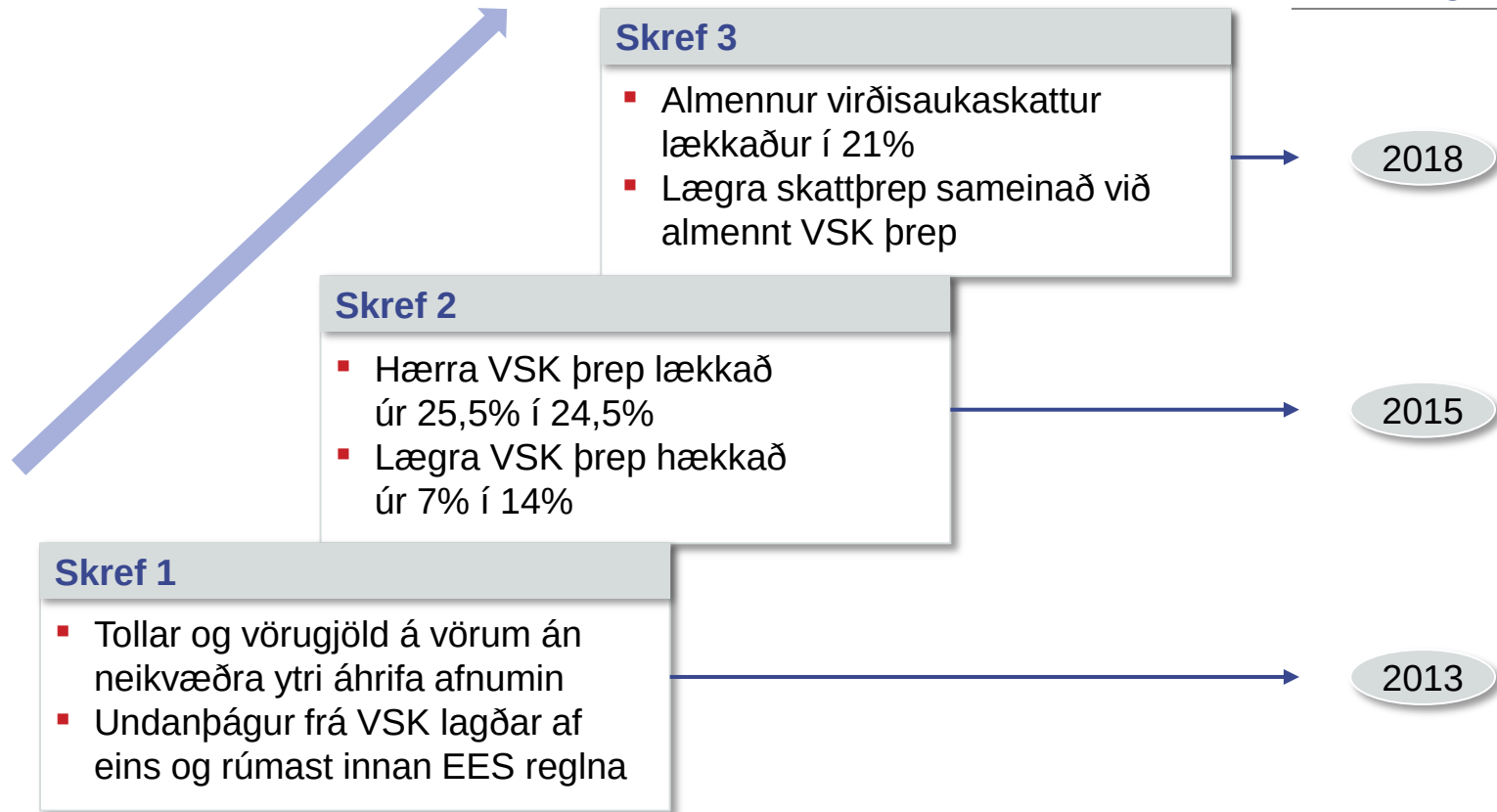

1 Gjöld á neikvæð ytri áhrif eru ekki talin með hér

2 Miðað við tölur og forsendur IMF

Innleiðing getur farið fram í þremur skrefum fram til ársins 2018

Innleiðingarár

Hlutlausara og einfaldara neysluskattskerfi dregur úr ógagnsæi og eykur hagkvæmni

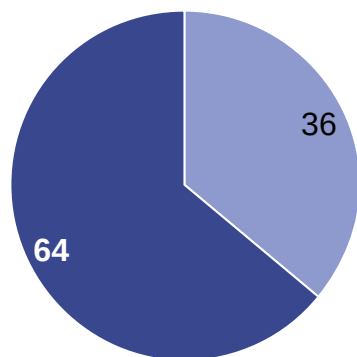
**Áskorunum vegna
skuldsetningar atvinnulífs verði
mætt með skilvirkum hætti**

Viðskiptalífið stendur enn frammi fyrir áskorunum vegna óskýrs eignarhalds og takmarkaðs eigendaaðhalds...

Úrvinnsla á endanlegu eignarhaldi bankanna stendur enn yfir

Eignarhald bankanna

% af heild

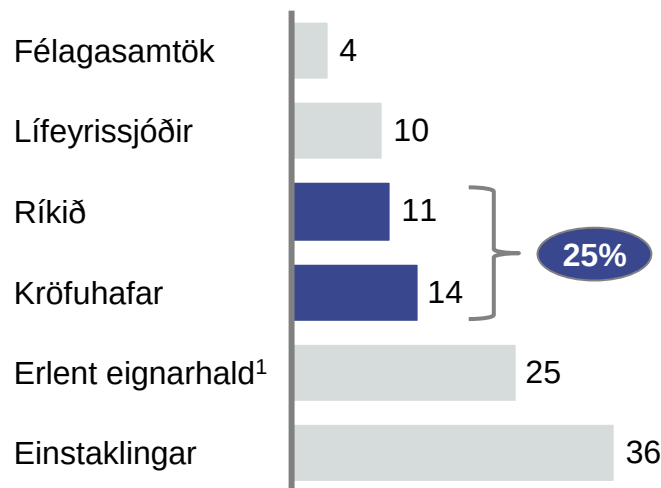
■ Ríki
■ Kröfuhafar

- Uppgjör þrotabús bankanna verður mikilvægt skref í átt að **auknu gagnsæi og langtíma eigendaaðhaldi bankakerfisins**
- Það er þó ljóst að vanda þarf til verksins enda miklir hagsmunir í húfi, ekki síst fyrir **gjaldeyrisstöðu hagkerfisins**

Enn er tiltölulega stór hluti fyrirtækja í eigu kröfuhafa og ríkisins

Eignarhald á félögum með yfir milljarð í veltu

% af heild

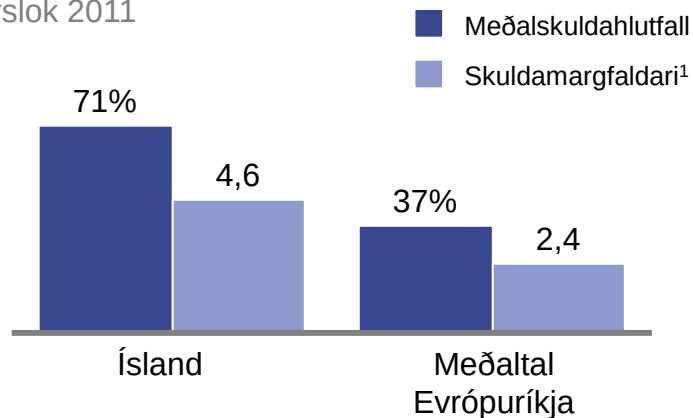
- Til viðbótar við beint eignarhald eiga kröfuhafar og ríkið bankana sem eiga **megnið af skuldakröfum á ofangreind fyrirtæki**

1. Með erlendu eignarhaldi er átt við erlenda aðila aðra en kröfuhafa. Hér eru einkum stóriðjufyrirtæki og mörg stærri útflutningsfyrirtæki landsins.

...og mikil skuldsetning fyrirtækja dregur úr fjárfestingum og skilvirkni á mörkuðum

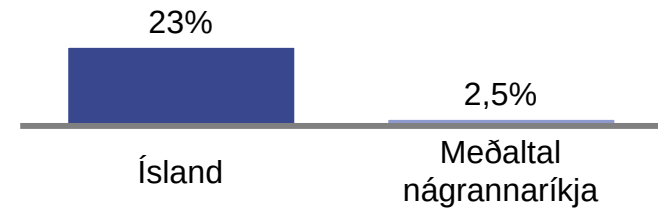
Háar skuldir íslenskra fyrirækja...

Árslok 2011

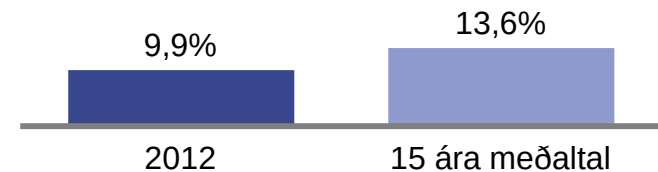
...auka líkur á vanskilum

Vanskilahlutföll í bankakerfinu

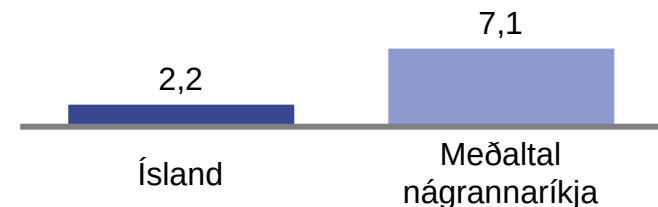
...draga úr fjárfestingagetu

Atvinnuvegafjárfesting, %VLF

...og skaða samkeppni

Áhrif skulda á samkeppni, skali 1-10, 10=engin áhrif

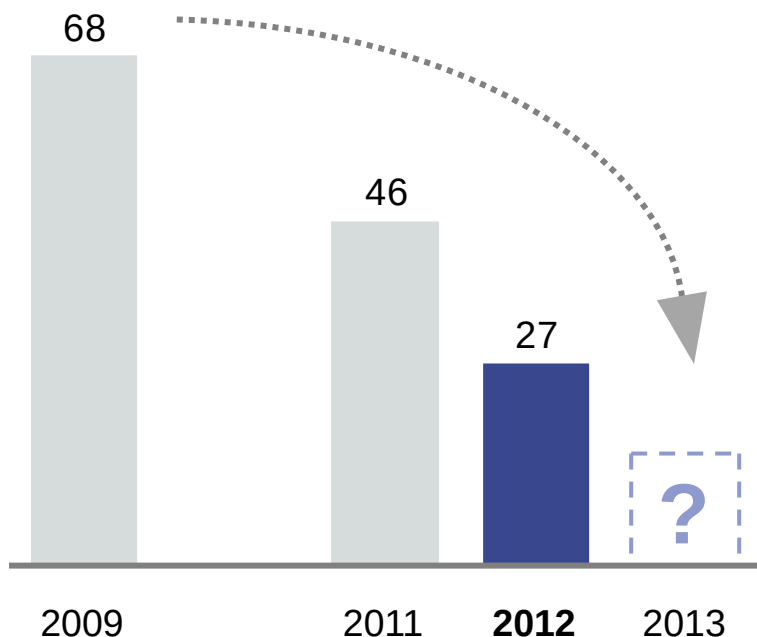
Þessar kringumstæður geta stuðlað að vítahring sem erfiðlega getur reynst að rjúfa

Talsverðum árangri hefur þegar verið náð og hlutdeild banka í stærri fyrirtækjum fer minnkandi samhliða lækkandi vanskilum

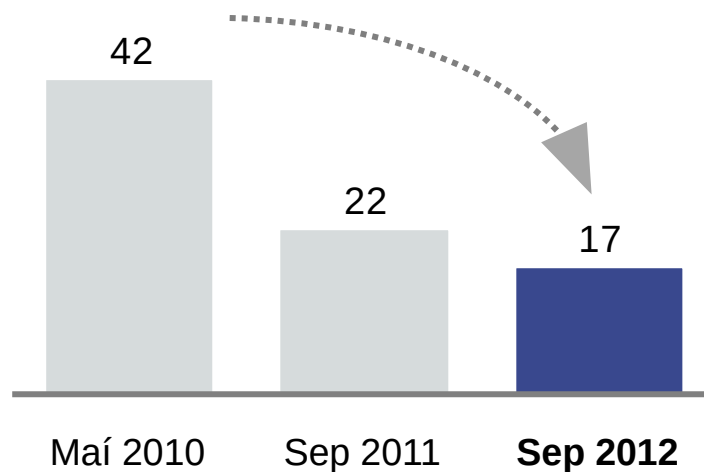
Hlutfall fyrirtækja þar sem bankar eru í ráðandi stöðu

% af heild

Vanskilahlutföll stærri fyrirtækja í bankakerfinu

% af heild

En betur má ef duga skal og samhent átak þarf til að efla traust og virkni viðskiptalífsins við núverandi kringumstæður

Ábyrgð banka og annarra kröfuhafa

- ✓ Úrlausn skulda- og eigendavanda
- ✓ Efla enn frekar áherslu á **hraða og skilvirka** endurskipulagningu skulda
- ✓ Stuðla að **skráningu í Kauphöll** sem lausn á skuldavanda

Ábyrgð stjórnvalda

- ✓ Ríkið gangi fram með góðu fordæmi og **skrái Landsbankann** í Kauphöll
- ✓ **Uppgjör protabús bankanna** verði forgangsverkefni stjórnvalda
- ✓ Stjórnvöld auki gagnsæi í eignarhaldi með **miðlægri skráningu á eignarhlutum**

Ábyrgð fyrirtækja

- ✓ Fyrirtæki sýni **aukna fyrirhyggju** við fjármögnun framtíðarfjárfestinga og **sæki eigið fé** í auknum mæli
- ✓ Herða og fylgja eftir kröfum um **skil á ársreikningum**
- ✓ Fræðsla, efling og eftirfylgni **góðra stjórnarháttanna**
- ✓ Fyrirtæki sýni frumkvæði og ábyrgð við **skil á ársreikningum**

Aukið traust í viðskiptum

- ✓ Tryggja **góða stjórnarhætti** í fyrirtækjum þar sem kröfuhafar eru í ráðandi stöðu

Árangur aðgerða

- Skilvirkari og hraðari skuldaúrvinnsla myndi stuðla að **sterkari fyrirtækjum** sem væru betur í stakk búin til að **auka fjárfestingar** og skapa **heilbrigða samkeppni**
- Skráning fyrirtækja auðveldar **aðgengi að fjármagni**, skapar viðvarandi **upplýsingaskyldu** og gagnsætt **aðhald eigenda**
- **Góðir stjórnarhættir** og aukið gagnsæi í rekstri félaga með takmarkaðri ábyrgð stuðlar að **bættu trausti í viðskiptum**